

Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri bilməlidir ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü nəyin bahasına olursa olsun, bərpa edilməlidir.

Heydər ƏLİYEV

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 28 fevral 2017-ci il № 16 (2133) Qiyməti 25 qəpik

Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva yürüşdə iştirak ediblər

XX əsrdə bəşər tarixinə Xocalı soyqırımı kimi daxil olan qanlı faciənin 25-ci ildönümü ilə əlaqədar fevralın 26-da Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyeva yürüşdə iştirak ediblər.

Paytaxtın Azadlıq meydanından başlayan və 40 mindən çox insanın iştirak etdiyi ümumxalq yürüşünün məqsədi Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad etmək, erməni faşistləri tərəfindən insanlığa qarşı törədilmiş bu vəhşi cinayəti yenidən dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqdır.

Ön sırasında Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-

prezident xanım Mehriban Əliyevanın olduqları yürüş iştirakçıları Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə Bakının Xətai rayonunda ucaldılmış abidəyə doğru hərəkətə başladılar.

Ümumxalq yürüşünün iştirakçıları əllərində qanlı qırğının günahsız qurbanlarının - xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmiş uşaqların, qadınların və qocaların portretləri, 25 il bundan əvvəl törədilmiş hadisələrin dəhşətli səhnələrini əks etdirən fotosəkillər, faciənin təqsirkarlarından cavab tələb etmək, onları cəzalandırmaq, bu soyqırımına beynəlxalq səviyədə siyasi-hüquqi qiymət vermək barədə çağırışlar və soyqırımı qurbanlarının adları, soyadlarının əks olunduğu Azərbaycan, rus, ingilis, fransız dillərində plakatlar və transparantlar tutmuşdular. Marşrut boyunca yolların kənarlarındakı monitorlarda, binaların fasadlarında və bal-

konlarında "Dünya Xocalı soyqırımını tanımalıdır!", "Xocalıya ədalət!", "Xocalını unutmayın!", "Rədd olsun erməni faşizmi!", "Xocalı - XX əsrin soyqırımı", "Cinayətkarlar cəzasız qalmayacaqlar!", "Xocalı soyqırımı - 25 il" və s. çağırışlar və şüarlar nümayiş etdirildi.

İnsanların hüznü çöhrələrinə baxanda görünürdü ki, ötən 25 il Xocalının dinc sakinlərinə qanlı divan tutulmasının dəhşətini yaddaşlarından silə bilməyib. Bircə gecədə yerlə-yeksan edilmiş bu Azərbaycan şəhərinin adı indi Xatın, Liditse və Sonqmi ilə qoşa çəkilir.

Bütövlükdə bu ümumxalq yürüşü Azərbaycanın Xocalı soyqırımı ilə bağlı apardığı genişmiqyaslı işin növbəti mərhələsidir. Dünya Xocalı qırğını haqqında əsl həqiqəti bilməli, başa düşməlidir ki, XX əsrin sonunda bütün sivil bəşəriyyətin gözü qarşısında törədilmiş bu vəhşiliyə laqeydlik,

yüzlərlə dinc insanın ölümündə təqsirkar olanların cəzalandırılmaması belə faciələrin planetin hər bir nöqtəsində təkrarlanmasına gətirib çıxara bilər. Bu yürüş həm də Azərbaycan xalqının sıx birliyini, onun öz şəhidlərinin xatirəsinə ehtiramını, işğal altındakı torpaqların azad olunması və ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpası üçün əlindən gələni etmək əzmini nümayiş etdirdi.

Xocalı soyqırımı qurbanlarının abidəsinin ətrafında fəxri qarovul dəstəsi və tər çiçəklər düzülüşdü.

Prezident İlham Əliyev Xocalı soyqırımı abidəsinin önünə əkilil qoydu, faciə qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad etdi.

Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyeva, Baş nazir Artur Rəsi-zadə, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev, Heydər Əliyev Fondunun vitse-

prezidenti Leyla Əliyeva, Arzu Əliyeva, Heydər Əliyev abidənin önünə tər güllər qoydular.

Dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, nazirlər, komitə və şirkətlərin rəhbərləri, diplomatik korpusun nümayəndələri, dini konfessiyaların başçıları, habelə qırğından xilas ola bilməmiş Xocalı sakinləri də abidənin önünə güllər düzdülər.

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Azərbaycanın Xocalı şəhərində ermənilərin törətdikləri dəhşətli hadisələr xalqımızın tarixinə qanlı həflərlə yazılıb. O gecə silahlı erməni dəstələri keçmiş Sovet ordusunun Xankəndidə yerləşən 366-cı motoatıcı alayının ağır texnikası və şəxsi heyətinin köməyi ilə Azərbaycanın bu qədim şəhəri üzərinə hücum edib və onun dinc əhalisinə amansızcasına divan tutublar.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Xocalı soyqırımının qanlı statistikasını belədir: hücum zamanı şəhərdə olmuş 3 min nəfərdən 613-ü, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca xüsusi qəddarlıqla öldürülüb, 487 nəfər, o cümlədən 76 uşaq ağır yaralanıb, 1275 nəfər girov götürülüb və insanı alçaldan işgəncələrə məruz qalıb, 197 nəfərin taleyi hələ də məlum deyildir. 8 ailə tamamilə məhv edilib. Həmin insanlar yalnız etnik mənsubiyyətlərinə - azərbaycanlı olduqlarına görə amansızcasına öldürülüb, işgəncələrə məruz qalıb və şikəst ediləblər.

Ermənilərin bu cəza tədbiri hərtərəfli planlaşdırılıb və yeganə bir məqsədlə törədilib - dinc sakinləri milli mənsubiyyət əlamətinə görə qismən və ya tamamilə məhv etmək. Beynəlxalq hüquqa görə belə hərəkətlər "soyqırımı" anlayışına uyğundur və dünya ictimaiyyəti tərəfindən bu cür tanınmalıdır.

Qəddarlığı və amansızlığı ilə fərqlənən Xocalı soyqırımı erməni millətçilərinin təcavüzkar siyasətinin ən qanlı səhifələrindən biridir. "Xocalı soyqırımının iyirmi beşinci ildönümü haqqında" Azərbaycan Prezidentinin 2017-ci il 24 yanvar tarixli Sərəncamında deyilir: "Xocalı faciəsini törətməklə Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzün miqyasını daha da genişləndirən və Dağlıq Qarabağın hüduqlarından kənara çıxaraq Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Cəbrayıl, Füzuli, Qubadlı, Zəngilan rayonlarını işğal edən Ermənistanın apardığı etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində 20 min soydaşımızın

həyatına son qoyulmuş, 50 mindən çox insan yaralanmış və əlil olmuş, torpaqlarımızın 20 faizi işğala məruz qalmışdır".

Xocalı haqqında həqiqətlərin dünyaya çatdırılması, bu faciənin xalqımıza qarşı soyqırımı aktı kimi tanınması üçün Azərbaycan dövləti bütün zəruri addımları atır. Bu sahədə məqsədyönlü fəaliyyət ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə qayıdıandan sonra başlanıb. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə Xocalı soyqırımına siyasi-hüquqi qiymət verilib, fevralın 26-sı "Xocalı Soyqırımı Günü" elan edilib. 2008-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlanmış "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası bu istiqamətdə təbliğat işini daha da fəallaşdırıb. Faciə ilə

əlaqədar dəhşətli faktlar bu kampaniya çərçivəsində aparılan işlər sayəsində geniş beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılıb, planetin bütün guşələrində milyonlarla insan erməni millətçilərinin əsl simasına bələd olub, biliblər ki, ermənilər öz sərəm ideyalarını həyata keçirmək naminə heç nədən, o cümlədən uşaqları belə qətlə yetirməkdən çəkinmirlər. Xocalı soyqırımının dünya miqyasında tanınması istiqamətində aparılan sistemli işin nəticəsidir ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament İttifaqının, Meksika, Pakistan, Çexiya, Peru, Kolumbiya, Panama, Honduras, Sudan, Qvatemala və Cibuti parlamentlərinin müvafiq sənədlərində Xocalıda törədilmiş kütləvi qətlərin soyqırımı aktı olduğu təsdiq edilib. Rumıniya, Bosniya və Herseqovina, Serbiya, İordaniya, Sloveniya, Şotlandiya par-

lamentləri, eləcə də ABŞ-in 22 ştatının icra və qanunvericilik orqanları Xocalı faciəsini qətlə kimi qiymətləndirərək qətiyyətlə pisləyiblər.

Hər il olduğu kimi, bu il də Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsini anma mərasimləri keçirilib. Bu aksiyaların iştirakçılarına Fond tərəfindən hazırlanmış, Qarabağın və Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münacişəsinin tarixindən bəhs edən materiallar, bukletlər, fotoalbomlar və kitablar paylanılıb. Aksiyalar çərçivəsində ermənilərin vəhşiliklərindən bəhs edən sənədli filmlər nümayiş etdirilib, rəsm sərəgiləri təşkil olunub. Qardaş Türkiyədə, ABŞ-da, Almaniyada, Avstriyada, Belçikada, Gürcüstanda, Hollandiyada keçirilən mitinqlər, bir

sıra ölkələrdə anim tədbirləri, konfranslar, sərəgilər, müsabiqələr ictimaiyyət arasında böyük əks-səda doğurub.

Bu yürüş həm də dünya ictimaiyyətinə bir mesajdır ki, Azərbaycan öz torpaqlarında ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan verməyəcək, ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək. Hər kəsə aydın olmalıdır ki, Xocalı soyqırımını törəndənlərin cəzasız qalması, münacişənin nizama salınmaması nəinki Cənubi Qafqaz regionunda, həm də bütün dünyada sülh və sabitlik üçün təhlükə tədrir. Bunu öten il aprel ayının əvvəllərində cəbhə xəttində baş vermiş hadisələr bir daha sübut edir. Ermənistan silahlı qüvvələri növbəti təxribatlara əl ataraq, cəbhə xətti boyunca yerləşən yaşayış məntəqələrini güclü atəşə tutdular. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri dinc sakinlərin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün cavab tədbirləri görməyə məcbur oldu. Genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsini işğalçılardan təmizlədi. Xalqımızın, dövlətimizin, ordumuzun mübarizə əzminin yenilməzliyini təsdiq edən bu qələbə sübut etdi ki, torpaqlarımız yağlı düşməndən azad ediləcək, şəhidlərimizin qanı yerdə qalmayacaq.

Fevralın 26-da bütün gün ərzində Xocalı soyqırımı qurbanlarının abidəsi önünə insan axını davam etdi. On minlərlə insan soyqırımı abidəsini ziyarət etdi. Abidənin önünə tərə çiçəklər qoyuldu, şəhidlərin ruhuna dualar oxundu.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Ermənistan döyüş meydanından meyitlərin çıxarılması barədə beynəlxalq vasitəçilərin iştirakı ilə əldə olunmuş şərtləri pozub

Fevralın 24-dən 25-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələrinin bütün cəbhə boyu törətdiyi irimiqyaslı təxribatların qarşısını alarkən şəhid olmuş hərbi qulluqçularımız Abdullayev Aqşin İsmayıl oğlu, Nəzərov Şahlar Yaşar oğlu, Haşimli Tural Əbdül oğlu, Qədimov Zülfü Rəhim oğlu və Cəfərov Zakir Nazim oğlunun nəşlərinin döyüş meydanından çıxarılması məqsədilə ATƏT və Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin (BQXK) nümayəndələrinin vasitəçiliyi ilə fevralın 26-da saat 12.00-da müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi planlaşdırılırdı.

Lakin meyitlərin çıxarılması proseduru başlayanda Ermənistan beynəlxalq vasitəçilərin iştirakı ilə əvvəlcədən əldə edilmiş şərtləri pozaraq əmə-

liyyatın keçirilməsinə mane olmaq məqsədilə bilərəkdən qəbul edilməz yeni tələblər irəli sürüb.

Eyni zamanda, cəbhənin digər istiqamətlərində düşmənin tərəfi mövqelərini müxtəlif çaplı silahlardan, artilleriya qurğularından atəşə tutub və bir neçə istiqamətdə planlı surətdə diversiya həyata keçirməyə cəhd göstərib.

Təəssüflər olsun ki, Ermənistanın bu hərəkəti yenə də beynəlxalq vasitəçilərin tərəfindən qeydə alınmayaraq müvafiq qiymət verilməyib.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhə boyu təxribatları davam edir

27 fevral 2017-ci il.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri bütün cəbhə boyu vəziyyəti gərginləşdirərək məqsədlə fəaliyyətini davam etdirir.

Ermənistan tərəfi Talış kəndi istiqamətində növbəti dəfə

təxribat törətməyə cəhd edib. Ön xətdəki bölmələrimizin sayıqlığı nəticəsində düşmənin mövqelərimizə yaxınlaşmaq cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alınıb.

Döyüş toqquşmasında qarşı tərəf itkilərə məcbur edilmişdir.

Silahlı Qüvvələrimizin şəxsi heyəti arasında itki yoxdur.

Ermənistan silahlı birləşmələri atəşkəs rejimini pozub

27 fevral 2017-ci il.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində 60 və 82 millimetrlik minaatanlardan (cəmi 9 mərmə), həmçinin iriçaplı pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 129 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası İcəvan rayonunun Paravakar, Noyemberyan rayonunun Voskevan, Şavarşavan, Dovex kəndlərində və adsız yük-

səklilərdə yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Köhnəqışlaq, Quşçu Ayırım, Fərəhli, Kəmərlı kəndlərində və adsız yüksəkliklərdə, Berd rayonunun Ayqədör, Çinari kəndlərində yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonunun Muncuqlu, Ağbulaq kəndlərində yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun işğal altında olan Göyax, Çiləbürt, Ağdam rayonunun Qaraqaşlı, Sarıcalı, Mərzili, Nəmirli, Cəvahirli, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Qorqan, Qaraxanbəyli, Horadiz, Aşağı Veysəli, Cəbrayıl rayonunun Mehdi kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər, Ağdam, Xocavənd, Füzuli və Cəbrayıl rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də Silahlı Qüvvələrimizin mövqeləri atəşə tutulub.

Əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq bölmələrimiz tərəfindən adekvat cavab tədbirləri görülüb.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin atəş nöqtəsi və PUA məhv edilib

Fevralın 25-də mövqelərimizi atəşə tutan Ermənistan silahlı qüvvələrinin uzunmüddətli atəş nöqtəsi və cəbhənin Talış kəndi istiqamətində Silahlı Qüvvələrimizin mövqeləri üzərində uçuşlar keçirməyə cəhd göstərən pilotsuz uçuş aparatı (PUA) bölmələrimiz tərəfindən məhv edilib.

Düşmənin itkilərə məruz qalıb.

Həlak olmuş hərbi qulluqçularımızın nəşləri döyüş meydanından təxliyə edilib

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, fevralın 24-dən 25-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələrinin bütün cəbhəboyu törətdiyi irimiqyaslı təxribatların qarşısını alarkən şəhid olmuş hərbi qulluqçularımızın nəşləri beynəlxalq vasitəçilərin iştirakı ilə döyüş meydanından təxliyə edilib.

Ön xətdən reportaj

Azərbaycan Ordusunun əsas hədəfi torpaqlarımızı işğaldan azad etməkdir

İllərdən bəri düşmən əsirliyində olan 20 faiz ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi müasir dövrdə Azərbaycan gəncliyini narahat edən ən başlıca məsələdir. Bu gün Silahlı Qüvvələrimizin böyük əksəriyyətini gənclər təşkil edir. Vətənimiz uğrunda hər an mübarizəyə hazır olan bu böyük qüvvə nəvə qadın olduğunu ötən ilin aprel döyüşlərində də sübuta yetirdi.

Azərbaycanın müqəddəs bir parçası olan Cocuq Mərcanlıda həyatın yenidən bərpa olunması, bir vaxtlar işğal altında olmuş bu ərazinin indi qaynar tikinti meydançasına çevrilməsi bütün gənclərimiz kimi, hərbi qulluqçularımızda da böyük ruh yüksəkliyi yaradıb. Ömrünün qiymətli bir hissəsini - gəncliyini ordu sıralarında keçirən hərbiçilər Cocuq Mərcanlı kimi, başqa ərazilərimizin də tezliklə işğaldan

təmiz bu çətinlikləri dəf etməyə özündə təpər tapırsan. Burada yaranan komandir-əsgər münasibətlərinin özəyində isə döyüşçü həmrəyliyi, silah qardaşlığı dayanır." Taqım komandiri ilə söhbətimizə bölmənin dayaq məntəqəsində davam edirik. Zabit deyir ki, hər gecə-gündüz bu yolları gedib-gəlir, döyüş növ-

davam edir. - Elə götürək 2016-cı ilin aprel döyüşlərini. Bir neçə gün ərzində nə qədər döyüşçümüz fədakarlıq nümayiş etdirdi və dövlətimizin rəhbərliyi tərəfindən onların xidmətləri yetərincə qiymətləndirildi. Bu hadisələr cəmiyyətdə geniş əks-səda doğurdu, gənc nəsə vətənpərvərlik hissləri aşıladı. Azərbaycan məktəblisi bu gün parta arxasında sabahın əsgəri kimi yetişir, bir sözlə, səngərə aparacaq yol şagird partasından başlanır. Mübariz də, Fərid də, Samid də, Çingiz də dünyanın nümünəvi şagirdi olublar. Bu gün isə belə qəhrəmanlarımızın adları dillər əzbəridir.

Yol adamı söhbətə çəkir, düşüncələrin dilə gəlir, olub-keçənləri xatırlayırsan. Bir şəhid zabitimizin ailəsinin söhbəti heç yadımdan çıxmır. O deyirdi ki, həmişə yoldaşım cəbhə bölgəsinə tapşırıq dalınca gedib-gələndə təsadüfi avtomobil qəzasının qurbanı olmaqdan qorxurdu. Amma tale elə gətirdi ki, müqəddəs bir vəzifəni - ön xətdə növbəti döyüş tapşırığını yerinə yetirərək şəhid oldu. Aprel döyüşlərində də mərd, mətin gənclərimizin bir qismi düşməne qarşı mübarizədə şəhidlik zirvəsinə ucaldı...

azad edilməsinin fərqiyyətdir. Bu yaxınlarda cəbhə xəttindəki hərbi bölmələrimizdən birində söhbətəşdiyimiz döyüşçülər istənilən an Vətənimizin ərazi bütövlüyü uğrunda savaşa qatılmağa və yeni qələbələr qazanmağa hazır olduqlarını bildirdilər.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin motoatıcı ixtisası üzrə məzunu olan leytenant Bəhmən Həsənov bir neçə ildir ki, ön xətdə taqım komandiridir. Vətən sevgisinin onun peşə seçməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini bildiren gənc zabite görə, bəzi özəl çətinliklərinə baxmayaraq cəbhə bölgəsində xidmət etməkdən qürur keçirir. "Cəbhə bölgəsi dedikdə o dəqiqə çətinlikləri olan xüsusi bir məkən adamın nəzərində canlanır. Əslində, belə ekstremal şərait zabitin bir döyüşçü kimi formalaşmasına zəmin yaradır. Hiss edəndə ki, çətin bir şəraitdəsən, istər-is-

- Müasir dövrdə gənclərimiz üçün cəmiyyətdə örnək olan hadisələr vardır,- deyər taqım komandiri yolboyu söhbətinə

"Döyüş növbəsində olduğum zaman heç bir hadisə baş verməyib". Birinci postda qarşılaşdığımız döyüşçünün

amirane səsi məni düşüncələrimdən ayırdı. Öyrəndim ki, müddətdən artıq heqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu Məhəmməd Mikayılovdur. Manqa komandiri vəzifəsində xidmət edən döyüşçünün müddətli heqiqi hərbi xidməti də cəbhə bölgəsində keçib. Orduda kiçik komandir olmağın kifayət qədər məsuliyyətli vəzifə he-

sab edildiyini hamımız yaxşı bilirik. Çünki manqa komandirləri zabitlərlə əsgər heyəti arasında ünsiyyət yaratmaqda yardımçı olurlar. Əsgər öz sirini ən yaxın şəxsə - manqa komandirinə bildirir. Bəs, Mikayılov bu vacib vəzifənin öhdəsindən gələ bilirmi?

- Orduya öz həvəsimlə gəlmişəm və cəbhə xəttində xidmət etməyə də özüm qərar vermişəm, - deyər manqa komandiri bizimlə söhbətində bildirir ki, çətin təbii şəraitdə və təhlükəli mövqelərdə döyüş növbətçiliyini həyata keçirmək son dərəcə məsuliyyətli olmağı tələb edir. Manqamızın əsgərləri bir nəfər kimi məsuliyyətli və intizamlı, ən başlıcası isə vətənpərvər gənclərdir. Döyüş əmri verilən an hər biri üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirməyə qadirdir.

Rafiq Gülməmmədov ordu sıralarına 8 ay əvvəl gəlib, valideynləri doğma Laçın rayonundan didərgin düşüblər. Rafiq də başqa qaçqın yaşlıları

kimi yurd-yuva həsrətindədir, düşməne olan intiqam hissi ona da mübarizlik, döyüşkənlik ruhu aşılayıb. Əsgərin sözlərinə görə, nə qədər yaşlı qohumu doğma ev-əşiklərinin həsrəti ilə dünyasını dəyişib. "Biz düşmən üzərində qələbə qazanmağa hər an hazırıq, çünki üreyimiz intiqam hissi ilə döyünür. Yağılar doğma, əzəli yurd yerlərimizi işğal ediblər, nə qədər günahsız vətəndaşımız bu işğalçılıq siyasətinin qurbanı olub. Hərbi xidmətimi qələbə ilinin əsgəri kimi başa vurmaq əsas istəyimizdir".

Digər döyüş postlarında söhbətəşdiyim əsgərlərdən Şahlar Əliyev, Sahib Məmmədov, Rəsul Budaqov və başqaları da Vətənimizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda mübarizəyə hazır olduqlarını bildirdilər.

**Polkovnik-leytenant
Arif PƏNAHOV,
"Azərbaycan Ordusu",
fotolar
çavuş
Namiq PƏNAHOVUNDUR**

XX əsrin faciəsi - Xocalı soyqırımı

Silahlı Qüvvələrdə Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümü ilə əlaqədar tədbirlər keçirilib

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun tapşırığına əsasən, Silahlı Qüvvələrdə Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümü ilə əlaqədar silsilə tədbirlər keçirilib. Təsdiq edilmiş plana əsasən, tədbirlər bir sıra şəhər və rayonları, birlik, birləşmə, hərbi hissə və xüsusi təyinatlı hərbi təhsil müəssisələrini, mərkəzi və qarnizon zabitlər evlərini, klub və kitabxanaları əhatə edib. Tədbir iştirakçıları tərəfindən ümummilli lider Heydər Əliyevin, Xocalı soyqırımı qurbanlarının və Azərbaycan Respublikasının azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Dövlət himni səsləndirilib.

Silahlı Qüvvələrin Təlim və Tədris Mərkəzində Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümünə həsr olunmuş anım mərasimi keçirildi. Xocalı hadisələrindən bəhs edən ilk sənədli kadrlar nümayiş olundu.

Polkovnik-leytenant Elvin Əzizov çıxış edərək Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçı siyasətinin tarixi kökləri, əsrlər boyu xalqımıza qarşı həyata keçirdikləri vəhşiliklər, soyqırımı aktları barədə ətraflı məlumat verdi. Zabit çıxışı zamanı XX əsrin sonlarında ermənilər tərəfindən törədilən Xocalı soyqırımını bəşəriyyət

mənfur düşmənimiz olan ermənilərin tarixən xalqımıza qarşı apardıqları siyasətin davamı olduğunu söylədi: "Azərbaycan xalqı tarix boyu erməni millətçi şovinistlərinin davamlı olaraq etnik təmizləmə, soyqırımı siyasətinə məruz qalıb. 1988-ci ildən Dağlıq Qarabağ ətrafında başlayan hadisələr erməni ideoloqlarının "dənizdən-dənizə Böyük Ermənistan" adlı sərşəm bir ideyanı reallaşdırmaq cəhdi olub və bu avantürist siyasət on minlərlə günahsız insanın ölümü və yüz minlərlə azərbaycanlının öz tarixi torpaqlarından didərgin düşməsi ilə nəticələndi".

Polkovnik-leytenant E.Əzizov bildirdi ki, BMT, Avropa İttifaqı və ATƏT kimi beynəlxalq təşkilatlar, sülhsevər ölkələr Ermənistan kimi dövlətin təcavüzkarlığına və özbaşınalığına qarşı tədbir görəcəklər. "Dünyada qəbul olunmuş beynəlxalq konvensiyalar, ümumbəşəri qanunlar Xocalı faciəsi kimi soyqırımları pisləyir, belə

kəmə qarşısında cavab verməlidir".

Sonda Mərkəzi Zabitlər Evinin yaradıcı kollektivi tərəfindən "Xocalı - əsrin faciəsi" adlı ədəbi-bədii-xoreoqrafik kompozisiya təqdim edildi.

* * *

Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunda Xocalı soyqırımı ilə bağlı tədbirlər keçirilib.

Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrında keçirilən tədbirdə Naxçıvan Qarnizonunun şəxsi heyəti iştirak edib. Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun mənəvi-psixoloji təminat şöbəsinin rəisi polkovnik Mirqiyas Rüstəmov, Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun rektoru, professor Oruc Həsəni, "Naxçıvan" Universitetinin İdarəetmə fakültəsinin dekanı, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Elbrus İsayev və başqaları məhz ilk dəfə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Xocalı soyqırımına hüquqi-siyasi qiymətin verildiyini diqqətə çatdırıblar.

Tədbirdə Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin kursantları, "N" hərbi hissəsinin əsgərləri, Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının aktyorları Vətənimizə həsr olunmuş şeirləri səsləndiriblər.

Sonda hərbi vətənpərvərlik mövzusunda filmə baxış olub.

* * *

Heydər Əliyev Uşaq, Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzində keçirilən tədbirdə də eyni ssenari təkrarlanıb.

Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin rəis müavini polkovnik Cabbar İbrahimov çıxış edərək bildirdi ki, Xocalının işğal zamanı xalqımızın mərd övladlarının ölümünə gözünə dik baxaraq göstərdikləri rəşadət qəhrəmanlıq salnaməsidir. "İnsanlığın sınağa çəkildiyi bir vaxtda Vətənin azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda gözünü qırpmadan canından keç-

mək torpaq müqəddəsliyinin və xalqın əylməzliyinin bir təcəssümüdür."

Tədbirdə Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin kursantları Heydər Əliyev Uşaq, Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzinin dərnek üzvləri ilə birlikdə Xocalıya həsr olunmuş səhnəciklər canlandıraraq, şeirlər, hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda mahnılar ifa ediblər.

Azərbaycan bayrağının səhnəyə gətirilməsi ilə tədbir sona çatıb.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun hərbi qulluqçuları və Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin kursantları arasında Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümünə həsr olunmuş şeir və rəsm müsabiqələri də keçirilib.

* * *

Azərbaycan Hərb Tarixi Muzeyində də Xocalı soyqırımının 25 illiyinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirildi.

Tədbirdə hərbi qulluqçular və ictimaiyyətin nümayəndələri iştirak edirdilər.

Tədbiri açıq elan edən Muzeyin rəisi ehtiyatda olan polkovnik Əzizağa Qənizadə Xocalı şəhərində ermənilərin törətdikləri dəhşətli hadisələrin Azərbaycanın tarixinə qanla yazıldığını bildirdi.

Xocalı soyqırımı haqqında geniş məlumat verən muzey rəisi qeyd etdi ki, bu faciənin xalqımıza qarşı soyqırımı aktı kimi tanınması üçün Azər-

baycan dövləti bütün zəruri addımları atır. "Bu sahədə məqsədyönlü fəaliyyət ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə ilk dəfə 1994-cü ilin fevralında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən Xocalı soyqırımına hüquqi-siyasi qiymət verilib. Bu gün Ümummilli Liderin siyasi kursunu davam etdirən Prezident İlham Əliyev hər zaman bu münafiqşənin yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmasının, zəbt edilmiş Azərbaycan torpaqlarından işğalçı qüvvələrin çıxarılmasının zərurətini daim qətiyyətlə vurğulayır və işğalçı dövlətə qarşı ən vacib tədbirlərin görülməsini bəyan edir."

Ermənilərin Xocalı şəhərini hədəfə almaqda məqsədini izah edən baş elmi işçi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Vahid İsmayılov bunun Qarabağın dağlıq hissəsində məskunlaşmış azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasətinin nəticəsi olduğunu qeyd etdi. "Çünki Xocalı elə bir yaşayış məskəni idi ki, o, Azərbaycan tarixinin qədim dövrlərindən müasir dövrə qədər tarixi mədəni ənənələrini özündə əks etdirirdi. Bu xüsusi mədəniyyət

tarixə Xocalı-Gədəbəy mədəniyyəti kimi düşmüşdür. Xocalının kurqanları və digər abidələri, həmçinin müxtəlif növ məişət əşyaları insan cəmiyyətinin inkişaf dinamikasını özündə əks etdirən maddi mədəniyyət nümunələridir. Erməni işğalından sonra bütün bu maddi mədəniyyət abidələrinin məhvi və dünyanın ən qədim məzarlıqlarından sayılan Xocalı qəbiristanlığının darmadağın edilməsi erməni vandalizminin bariz nümunəsi olmaqla dünya mədəniyyətinə qarşı zorakılıq aktıdır..."

Xocalıda döyüşmüş ehtiyatda olan mayor Nizami İbrahimov da şahidi olduğu dəhşətli hadisələrlə bağlı xatirələrini tədbir iştirakçıları ilə bölüşdü.

Sonda Xocalı faciəsinə həsr edilən "1992-ci ilin qarı" qısametrajlı film nümayiş etdirildi.

(Ardı 5-ci səhifədə)

tarixində tayı-bərabəri olmayan tarixi cinayət adlandırdı.

Zabit qeyd etdi ki, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə ilk olaraq bu faciəyə siyasi qiymət verilib və 26 fevral Xocalı soyqırımı günü kimi elan edilib. Natiq Xocalı soyqırımının

cinayətlərin yolverilməz olduğunu bildirirlər. Dünya bilməlidir ki, bu cinayət, təkcə Azərbaycan xalqına qarşı deyil, həm də bütün bəşəriyyətə qarşı yönəlib. Bu gün Ermənistanla mühüm dövlət postları tutanlar soyqırımın günahkarları kimi beynəlxalq məh-

XX əsrin faciəsi - Xocalı soyqırımı

Silahlı Qüvvələrdə Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümü ilə əlaqədar tədbirlər keçirilib

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

25 ilin ağır-acısı - Xocalı faciəsi...

Ana fəryadı, bacı naləsi - Xocalı faciəsi...

Unudulmayan, unudulmamaq soyqırım gecəsi - Xocalı faciəsi...

O gecə neçə qoca, neçə uşaq qar altı qaldı. O gecə neçə ocağın odu-közü, neçəsinin dodağında donan sözü qar altı qaldı...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq fərmanına əsasən, Xocalı faciəsinin 25-ci ildönümü bütün idarə və müəssisələrdə ehtiramla anılır. Bu tədbir Hərbi Dəniz Qüvvələrində də ehtiramla keçirilib.

Tədbiri 1-ci dərəcəli kapitan Natiq Bağirov açaraq faciə ərəfəsində respublikada mövcud olmuş ictimai-siyasi və hərbi vəziyyət haqqında informasiya verdikdən sonra faciə haqqında ətraflı məruzə eləyir:

- Ağdam-Şuşa, Əsgəran-Xankəndi yollarının üstündə yerləşən Xocalı şəhərində törədilmiş qətləmin ötdən əsrin ən dəhşətli faciəsidir. Erməni hərbi birləşmələri Sovet ordusunun dislokasiya yeri Xankəndi olan 366-cı alayının iştirakı ilə Xocalı şəhərini odlara qaladı, əhalini güllələdi, qaçana aman vermədi. Üzü naməlumluğa qaçanlar güllələrdən yayına-yayına Qarqar çayı istiqamətinə, meşəliyə can atırdı. Neçəsinin don vurdu, neçəsinin xilas olmasa da, amansız şaxtaya dözmədi... Ana uşağından, bacı qardaşından aralı düşdü. Ölümün can qurtaranlar günlərlə, aylarla əzizlərini axtarırdılar...

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Xocalıya ədalət" kampaniyası bu faciənin dünya dövlətlərinə tanıtılması istiqamətində olduqca mühüm işlər görür. İnanırıq ki, bu təbliğat nəticəsiz qalmayacaq, Xocalı faciəsinə ədalətli, siyasi qiymət verəcək...

1-ci dərəcəli kapitan daha sonra bildirir ki, faciədə yüzlərlə xocalılı amansızlıqla qətlə yetirildi, yaralandı, əsir düşdü. Bu miqyasda faciənin mahiyyəti işğal deyildi, soyqırım idi. Erməni silahlı birləşmələri qırğını şəhər işğal edildikdən sonra da davam etdirib, qa-

çanları təqib edib, öldürüb, əsir götürüb...

Natiq danışdıqca üzü Ağdama sarı qaçan xocalılıların çəkdiyi məhrumiyətlərdən bəzi məqamları xatırlayıram: ermənilər çataçatda ata qızını, sonra özünü güllələyib, ermənilərin yaxınlaşdığını hiss eləyən yeniyetmə qız xəncəri ürəyinə saplayıb, bir ağacın koğuşuna sığınan gənc ana körpeyiylə birlikdə donub, qucağında keçinmiş azyaşlı qızını Ağdamacan gətirən ananın son kəlmələri göyü yerə ələyib...

Çıxışın davamı kimi "Xocalı soyqırımı" sənədli filmi nümayiş etdirilir. Diqqət yetirirəm: hamının yumruqları düyünlənib. Düşünürəm: məmləkət boyunca yumruqların düyün Qələbə günü açılacaq...

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Cocuq Mərcanlı üçün verdiyi sərəncam xalqın Qələbə inamını kükrətdi. Yaxın vaxtlarda belə bir sərəncam işğaldan azad edəcəyimiz Xocalı üçün də veriləcək", - matros Çinare Rzəyevanın bu inamı ürəyimi telləndirir...

Torpaqlarımız işğaldan azad ediləcək...

İşğaldan azad edilən kənd-

lərimizdə ocaqlar alışacaq, işıqlar yanacaq. Xocalı faciəsi tarix kimi yaşadılacaq. Düşmənlərin sərhədlərimizi poza bilməyəcəyinə inam kimi yaşadılacaq tarix...

Xocalı faciəsinin unutmamaqcağıq...

Xocalı faciəsi unudulmamaqcağıq!..

* * *
Həzi Aslanov adına Mərkəzi Zabitlər Evinin Bakı Qarnizonunda yerləşən "N" hərbi hissəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Xocalı faciəsinin 25-ci ildönümünə həsr olunmuş anım mərasimi keçirilib.

Anım mərasimində hərbi hissənin zabit, gizir, çavuş, əsgər heyəti və qonaqlar iştirak ediblər.

Baş leytenant Vüsal Kərimov 26 fevral Xocalı soyqırımının 25-ci ildönümü ilə əlaqədar geniş tədbirlər keçirildiyini dedi:

- "Xoca", "Fəryad", "Xocalı faciəsi", "Erməni terroru" və başqa bədii və sənədli filmlərin bölmələrdə nümayişi olub. Şəxsi heyət qan yaddaşımızı əks etdirən televiziya verilişlərinə baxıb. Eyni zamanda onlarla "26 fevral Xocalı faciəsi günü - xalqımızın qan yaddaşdır" mövzusunda söhbət aparılıb.

Zabit Xocalı şəhərinin tarixindən qısa məlumat verib, düşmənin Xocalını hədəfə almaqda əsas məqsədinə, şəhərin mühasirə vəziyyətində qalmasından, o dövrdə ölkənin ictimai-siyasi və hərbi vəziyyətindən danışdı: "Xocalı müsibəti Azərbaycanda və qardaş Türkiyədə, həmçinin azərbaycanlıların sıx yaşadığı ölkələrdə də anılır. Xocalı şəhəri Xankəndidən 10 kilometr cənub-şərqdə, Qarabağ dağı silsiləsində və Ağdam-Şuşa, Əsgəran-Xankəndi yollarının üstündə yerləşir. Qarabağdakı yeganə aeroport da Xocalıdadır. Erməni işğalçıların Xocalıya əsas maraqları da Xocalının bu cür strateji mövqeyə malik olması ilə əlaqədar idi".

- Xocalı soyqırımı etnik azərbaycanlılara qarşı baş vermiş soyqırımıdır", - deyərək zabit həmin dəhşətləri xatırladı. - Bu faciə Dağlıq Qarabağ

ni əsilli olmaqla) köməklili ilə Xocalı şəhərini işğal etdi. Hücumdən əvvəl, fevralın 25-i axşam şəhər toplardan və ağır artilleriyadan şiddətli atəşə tutuldu. Nəticədə fevralın 26-sı səhər saat 5 radələrində Xocalı tam alova büründü.

Zabit çıxışının sonunda bildirdi ki, Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə 6 ölkədə

olursa-olsun, Xocalını işğal etməyə çalışırdı.

Əslində, Xocalı 1991-ci ilin payızından erməni silahlı dəstələri tərəfindən mühasirəyə alınmışdı. Bunun da nəticəsində şəhərin işğalı üçün şərait yaranmışdı. 1992-ci ilin yanvarından Xocalıya verilən elektrik enerjisi kəsilmişdi, şəhərə gedən avtomobil yolları

abidə ucaldılıb. "Cinayət cəzasız qala bilməz. Tezliklə Xocalı soyqırımına beynəlxalq səviyyədə siyasi-hüquqi qiymət verilməlidir."

Sonra mərasim iştirakçıları erməni təcavüzkarlarının Xocalıda törətdikləri vəhşilikləri əks etdirən video-çarxı izləyiblər.

Anım mərasimi Mərkəzi Zabitlər Evinin yaradıcı kollektivinin çıxışları ilə sona çatıb.

* * *

Dünyanı sarsıdan Xocalı faciəsindən 25 il keçir. 25 il əvvəl 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı dəstələri hələ SSRİ dövründə Xankəndi şəhərində yerləşdirilmiş 366-cı motoatıcı alayının zirehli texnikasının və şəxsi

bağlanmışdı. Xocalılılar yalnız öz sakinlərinin qəhrəmanlığı və cəsurluğu sayəsində müdafiə olunurdu.

Xocalıda 1 şəhər, 2 qəsəbə, 50 kənd, 1 məktəbəqədər, 12 ümumtəhsil və 1 texniki peşə məktəbi, 54 mədəniyyət və 1 səhiyyə ocağı var idi.

Ermənilərin Xocalıya hücumu nəticəsində 613 nəfər vəhşicəsinə öldürülmüşdü. Onlardan 63 nəfəri uşaqlar, 106 nəfəri qadınlar, 70 nəfər ahiil yaşlı insanlar olmuşlar. 8 ailə tamamilə məhv edilmişdi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 nəfər valideynlərindən birini itirmişdi. Qanlı hadisələrdə 487 nəfər şəhər sakini yaralanmışdır ki, onlardan 76-sı uşaq olmuşdur. 1275 nəfər dinc sakin - qocalar, uşaqlar, qadınlar əsir götürülmüşdü. Təsədüf nəticəsində ermənilərin əsir düşməsinə dönməzlər daşnakların əsirlərə olmazın işgəncəsini verdiyini deyirlər. Neçə-neçə Xocalı sakinini əzablar içində həlak olmuşdu. Əsir aparılanlardan 150 nəfərin taleyi bu günə qədər hələ də məlum deyil.

1994-cü il fevralın 24-də Milli Məclisin qərarı ilə fevralın 26-sının "Xocalı soyqırımı günü" kimi qeyd olunması və bu barədə beynəlxalq təşkilatlara məlumat verilməsi ilə Xocalı soyqırımına ilk dəfə siyasi qiymət verilmiş oldu. Ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə əsrin bu böyük faciəsi dövlət tərəfindən öz qiymətini aldı. 1995-ci il fevralın 24-də Milli Məclis dünya parlamentlərinə və beynəlxalq təşkilatlara Xocalı soyqırımı ilə bağlı müraciət etdi.

Xocalıda axıdılan göz yaşları hələ də qurumaq bilmir. Bu göz yaşları hamımızın içini göynədir, qəlbimizi yandırır. Xocalı faciəsi qan yaddaşımızdır, sağalmayan, qaşsaq bağlamayan əbədi ağrımızdır.

"Azərbaycan Ordusu"

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyəti ilə ictimai-siyasi hazırlıq sistemində keçirilən dərslər

Suallar:

1. Dövlətçilik tariximiz.
2. Azərbaycan Atabəylər dövlətinin yaranması və inkişafı.
3. Azərbaycan ərazisində feodal dövlətləri - xanlıqların meydana gəlməsi.

Dövlətçilik tariximiz

Azərbaycan ərazisində məlum olan ilk dövlət qurumu Arattadır. Aratta Cənubi Azərbaycan ərazisində e.ə. III minilliyin birinci yarısında meydana gəlmiş ilk dövlət qurumu idi. Onun ərazisi Urmiya gölünün cənub və cənub-şərq sahilini əhatə edirdi.

E.ə. I minilliyin əvvəlində Cənubi Azərbaycan ərazisində Urmiya gölü hövzəsində mərkəzləşmiş dövlət yaranır və Manna adlanır.

Makedoniyalı İsgəndərin dövründə Urmiya gölü hövzəsində müstəqil padşahlıq Azərbaycan (Atropatena) dövləti idi. Tarixi mənbələrdə Azərbaycan ilə əlaqədar hadisələr e.ə. III əsrin sonuna aid qaynaqlarda yer alıb.

Azərbaycanın Araz çayından şimalda yerləşən torpaqları Albaniya adlandırıldı. Albaniyanın paytaxtı əvvəl Qəbələ, sonra isə Bərdə olmuşdur. VII əsrin sonlarına, Azərbaycan ərəblər tərəfindən işğal edilənə qədər öz müstəqilliyini qoruyub saxlaya bilib.

Sirvanşahlar dövləti.

Bu dövlətin yaradıcısı Heyşəm ibn Xalid olub. O, Şirvanın birinci rəsmi mülki Yəzid ibn Məzyədindən olduğu üçün sülalə Məzyədilər adlanırdı. Məzyədilər hakimiyyətinin ilk dövründə Şirvanşahların sərhədləri cənubda Kür çayı, şimalda Dərbənd və Samur çayı, qərbdə Göyçay və Şəki, şərqdə Xəzər dənizi ilə əhatə edilirdi. Dövlətin paytaxtı Şamaxı şəhəri idi. XI əsrin 70-80-ci illərində Məzyədilər sülaləsi süquta uğradı.

Sacilər dövləti.

IX əsrdə xilafətə qarşı mübarizə şəraitində Azərbaycanda meydana gələn feodal dövlətlərdən biri də paytaxtı Ərdəbil şəhəri olan Sacilər dövləti (889-942) idi. Yeni sülalənin banisi Əbu Sac Divdad idi. Sacilər sülaləsinin hakimiyyəti içərisində ən nüfuzlu olan Yusifin dövründə Sacilər dövləti istiqbalı qazandı. Azərbaycan torpaqları mərkəzləşdirildi.

Salarilər dövləti.

Dövlətin yaradıcısı Mərzuban ibn Məhəmməd Gilan vilayətindəki Salarilər tayfasına mənsub olduğundan dövlət Salarilər adlanırdı. Salarilər dövlətinin (942-981) paytaxtı Ərdəbil şəhəri idi.

Şəddadilər dövləti.

X əsrin II yarısında Azərbaycanda meydana gələn müstəqil feodal dövlətlərdən biri də paytaxtı Gəncə olan Şəddadilər dövləti idi. Onun ərazisi əsasən Kür və Araz çayları arasındakı torpaqları əhatə edirdi.

Rəvvadilər dövləti.

981-ci ildə Əhər (Qaradağ) hakimi Əbülheyca Rəvvadi

Mövzu: Dövlətçilik tariximiz. Azərbaycan Atabəylər dövləti.

Salarilər dövlətinin hakimi İbrahimə tabe olmaqdan boyun qaçırdı, onunla mübarizə apararaq qalib gəldi və hakimiyyəti ələ aldı. Beləliklə, Rəvvadilər dövləti rəsmən yarandı. Salarilər dövlətinin əlində olan Azərbaycan torpaqları Rəvvadilərin hakimiyyəti altına keçdi.

Səlcuq sultanı Alp Arslan (1063-1072) Azərbaycana gələrək 1065-ci ildə Təbrizə səlcuq əmiri təyin etdi. Bununla da Rəvvadilər dövləti öz müstəqilliyini itirərək, səlcuqların hakimiyyəti altına keçdi.

Səlcuqlar dövləti.

Kiçik dövlətlərin bir-biri ilə çəkişməsi ərəfəsində Orta və Yaxın Şərqdə Səlcuqlar imperiyası yarandı. Orta Asiya, İran, İraq, Suriya, Misir, Kiçik Asiya, Ön Qafqaz xalqları ilə birlikdə Azərbaycan da Səlcuqların hakimiyyəti altına keçdi.

119 il fəaliyyət göstərən səlcuqlar dövləti türkdilli xalqların hərbi-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni inkişafına güclü təsir göstərmişdir. XII əsrin 20-30-cu illərində Səlcuq sultanları arasında hakimiyyət uğrunda mübarizə nəticəsində mərkəzi hakimiyyət zəiflədi.

Atabəylər dövləti.

XII əsrin 30-cu illərində Azərbaycan Atabəylər dövləti yarandı. Bu dövlətin yaradıcısı zamanının ağıllı diplomati və uzaqgörən dövlət xadimi Şəmsəddin Eldəgiz Eldəgizlər sülaləsinin (1136-1225) banisi idi.

XIII əsrin əvvəllərində Mərkəzi Asiyada güclü hərbi qüdrətə malik Monqol dövlətinin Azərbaycana işğalçı yürüşləri ərəfəsində Eldəgizlər sülaləsi daxilində gedən mübarizə dövlətin əsaslarını sarsıdırdı.

Hülakülər dövləti.

1256-cı ildə monqol şahzadəsi Hülakü xan Azərbaycanı, 1258-ci ildə isə Bağdadı işğal edərək yeni zəbt edilmiş ərazilər hesabına mərkəzi Azərbaycan olmaqla Hülakülər dövləti yaratdı.

Qaraqoyunlular dövləti.

Yaxın və Orta Şərqin hərbi-siyasi tarixində qaraqoyunlu və ağqoyunlu tayfaları Azərbaycan xalqının təşəkkülündə mühüm rol oynayır. XIV əsrin ikinci yarısında Azərbaycanın qərbində yaranan Qaraqoyunlu dövləti möhkəm deyildi. Yeni dövlətin banisi Qara Yusif idi.

Ağqoyunlular dövləti.

Uzun Həsənin hakimiyyəti dövründə (1453-1478) möhkəmlənmiş və müstəqil siyasət yeritmişdir. Ağqoyunlu dövləti özünün ən qüdrətli çağlarında Kürdən cənubda olan Azərbaycan vilayətləri, Ərməniyyə, Diyarbəkir, Şərqi Gürcüstan, Mazandaran və Xorasan istisna olmaqla İranın qalan vilayətlərini əhatə edirdi.

Səfəvilər dövləti.

Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində Səfəvilər dövlətinin özünəməxsus yeri vardır. Səfəvilər dövlətinin banisi Şah İsmayıl (1501-1524) olub.

Azərbaycan Atabəylər dövlətinin yaranması və inkişafı

Orta əsrlərdə Azərbaycan dövlətçilik tarixində Atabəylər dövləti mühüm yer tutur. Atabəylər dövlətinin banisi Şəmsəddin Eldəniz idi.

Bu dövrdən başlayaraq, Atabəy Eldənizin bütün fəaliyyəti yeni dövlət hakimiyyətinin nüfuzunun möhkəmləndirilməsinə yönəldildi. İraq sultanlığının tərkibinə daxil olan vilayətlərin və ölkələrin bütün hakimləri, o cümlədən, onun bütün vassalları sultan Arslan şah və Böyük Atabəyə sədəqət andı içdilər. Ara müharibələri bir müddət dayandı və mənbələrin göstərdiyinə görə, xalq "haqq-ədalət və sakitlik şəraitində yaşamağa başladı."

Atabəy Şəmsəddin Eldəniz dövlətin müqəddəratının həlledicisi və hakimi idi. Sultan Arslan şah Atabəyin iradəsinin müti icraçısı idi. Onun sultanlığı şərafi ancaq bununla qurtarırdı ki, adına pul kəsilir və xütbə oxunurdu.

Böyük Atabəyin hər şeydən əvvəl mərkəzi hakimiyyətin hərbi qüvvələrinin və maddi ehtiyatlarının möhkəmləndirilməsinə yönəldilən fəaliyyətindəki yaradıcı anlar bizə daha əhəmiyyətli görünür. Eldənizin hakimiyyətinin sonlarına yaxın bütün dövlət quruluşu sisteminin nizama salınması, hər şeydən əvvəl vassalların mərkəzi hakimiyyətlə bağlılığının möhkəmləndirilməsi, sözsüz ki, hərbi qüdrətinin gücləndirilməsi ilə bağlı idi.

Eldəniz öz dövrünün nəhəng siyasi xadimi idi. Eldənizin müasirlərinin əsərlərində qeyd edilir ki, "Bağdad və onun ətrafından başqa, bütün ölkələr Eldənizin hakimiyyəti altına düşdülər." İbn əl-Əsir Atabəy Eldənizin "Tiflis qapılarında Məkrana qədər uzanan" torpaqlarını daha ətraflı sadalayır. Tarixçi yazır: "O, Azərbaycan, Arran və Şirvana, Cibəl ölkəsinə, İraq, Həmədan, Gilan, Mazandaran, İsfahan və Reyə yiyələnmişdi. Xilat, Fars, Xuzistan, Mosul və Kirmanın hakimləri ona tabe idilər."

Böyük Atabəy Eldənizin ölüm xəbəri Cahan Pəhləvana yetişən kimi, o, dərhal Həmədandan Naxçıvana yola düşdü, dövlət xəzinəsini və taxt-tacın əmlakını öz nəzarəti altına aldı.

Sultan Arslan şah Eldənizin əleyhdarları olan emirlərlə birlikdə böyük ordunun başında Azərbaycana yürüş təşkil etdi. Lakin Zəncanda sultan xəstələnir, həyatının sona çatdığını hiss edərək Həmədana aparılması əmrini verir.

Həmədana qayıtdıqdan sonra Atabəy Cahan Pəhləvanı öz yanına dəvət edir və onunla barışır. Dövlətin idarə olunmasını ona tapşırıqdan az sonra sultan ölür.

Atabəy Cahan Pəhləvanın əsas müvəffəqiyyətlərindən biri Təbrizin onun hakimiyyətinə birləşdirilməsi idi. Təbriz

Ağ-Sunqur əl-Əhmədilin nəslinə mənsub idi. 1175-ci ilin yayında Təbrizin və qonşu torpaqların hakimi Nüsrətdin Arslan-Aba ibn Ağ-Sunqur öldükəndən və onun yerinə varisi Fələkəddin Əhməd keçdikdən sonra Cahan Pəhləvan Cahan Pəhləvan oranı, demək olar ki, döyüşsüz ələ keçirir. Burada bağlanmış sülh müqaviləsinə əsasən Cahan Pəhləvan Təbrizə sahib olur, Marağa isə monqolların basqınına qədər öz sahiblərinin əlində (ixtiyarında) qalır. Cahan Pəhləvan Təbrizi iqtisadi cəhətdən qardaşına verir.

Eldənizlər dövlətinin ən çətin dövrü XII əsrin 80-ci illərinin sonu 90-cı illər - Aatabəy Qızıl Arslan və İraqın sonuncu Səlcuq - sultanı III Toğrulun hakimiyyəti dövrüdür. Əlimizdə olan qısa məlumatlardan belə təsəvvür etmək olar ki, bu dövr siyasi hadisələrlə dolğun dövrdür və Azərbaycan Atabəyləri bu zaman ciddi sarsıntılara məruz qalıb.

Vəsiyyətnaməyə baxsaq görərik ki, Atabəy Cahan Pəhləvan öz uşaqlarına gələcək hərəketləri üçün əl bir xüsusi program tərtib edib ki, atalarının başladığı işi davam etdirməyə imkan versin və dövləti onun kimi əzəmətlə idarə edə bilsinlər. Lakin Cahan Pəhləvan vəsiyyətnaməsində nəzərdə tutduğu vilayətlərin oğlanlarının ixtiyarına verilməsini rəsmiləşdirməyə imkan tapa bilməyib.

Mənbələrin verdiyi qısa məlumatlardan aydın olur ki, Atabəyin ölümü onun yaratdığı idarə qayda-qanununu pozdu. Onun varisi Qızıl Arslan yalnız sultan III Toğrulun deyil, eyni zamanda, qardaşı arvadı İncan xatun və onun tərəfdarları olan İraq emirlərinin müqaviməti ilə rastlaşmalı olur.

Cahan Pəhləvan məmlüklər vəsiyyəti ilə dövləti idarə etmək üçün xüsusi sistem yaratmaqda öz şəxsi qullarının yardımına arxalanıb. Onlar da Cahan Pəhləvanın ölümündən sonra 30 il ərzində baş vermiş bütün tarixi hadisələrdə həlledici rol oynamışlar.

Azərbaycan ərazisində feodal dövlətləri - xanlıqların meydana gəlməsi

XVIII əsrin ikinci yarısında mərkəzi hakimiyyətin zəifləməsindən istifadə edən feodallar arasında müharibələr nəticəsində Azərbaycan ərazisində feodal dövlətləri - xanlıqlar meydana gəldi.

Şəki xanlığı - 1744-cü ildə Hacı Çələbi Qurban oğlu tərəfindən yaradılıb.

Qarabağ xanlığı - 1748-ci ildə Pənahəli xan tərəfindən

əsası qoyulub.

Quba xanlığı - 1772-ci ildə yaranmışdır. Quba xanlığını Hüseynəli xan (1722-1758), sonra isə oğlu Fətəli xan (1758-1789) idarə ediblər.

Naxçıvan xanlığı - Zəngəzur sıra dağlarından Araz vadisinə qədər olan ərazidə mövcud olub.

Gəncə xanlığı - Murovdag silsiləsindən Kür çayınadək Gəncə xanlığının ərazisi idi.

Şamaxı xanlığı - Şirvan düzənliyində yerləşir.

Bakı xanlığı - Abşeron yarımadasında yaranıb.

İravan xanlığı - 1747-ci ildə Mir Mehdi xan tərəfindən əsas qoyulub və Azərbaycanın qərbində Osmanlı imperiyasına bitişik ərazilərdə yaradılıb.

Cavad xanlığı - Kür ilə Araz qovşağında yerləşib.

Talış xanlığı - Xəzərin cənub-qərb sahilində yaranıb.

Xoy, Qaradağ, Sərab, Marağa, Maku xanlıqları - Azərbaycanın cənubunda Təbriz yarandı.

1804-1813-cü illərdə I Rusiya-İran və 1826-1828-ci illərdə II Rusiya-İran müharibəsi nəticəsində Azərbaycan rus qoşunları tərəfindən işğal edildi. 10 fevral 1828-ci il Türkmənçay müqaviləsinə əsasən, Azərbaycanın Araz çayından şimal hissəsi Rusiya imperiyasının ərazisinə qatıldı.

1918-ci il mayın 28-də öz müstəqilliyini elan edən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşadı və bolşeviklərin Azərbaycana hücumu nəticəsində 1920-ci ilin aprelində süqut etdi.

Lakin Azərbaycan xalqının öz dövlətini qurmaq, müstəqil olmaq uğrunda mübarizə eşqini söndürmək mümkün olmadı. 1991-ci ildə xalqımız öz sarsılmaz iradəsi və inadkarlığı sayəsində müstəqilliyinə nail oldu.

Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin banisi, görkəmli dövlət rəhbəri, ümummilli lider Heydər Əliyev cənabları tariximizi öyrənməyi tövsiyə edərək demişdir: "Bizim xalqımızın böyük, möhtəşəm tarixi var. Biz öz tariximizlə fəxr edə bilərik. Bizim xalqımızın böyük dövlətçilik tarixi olubdur. Ən qədim dövrlərdən Azərbaycan torpağında əzəmətli dövlətlər olmuşdur.

Orta əsrlərdə Azərbaycan dövlətçiliyi tariximizə gözəl nümunələr vermişdir. Şirvanşahlar dövləti, Atabəylər dövləti, Ağqoyunlular dövləti, Səfəvilər dövləti - bunlar Azərbaycan xalqının dövlətçiliyinin tarixidir. Ondan sonra Azərbaycanı idarə edən xanlıqlar da dövlətçilik xarakteri daşmışdır.

XX əsrin əvvəlində, 1918-ci ildə ilk Azərbaycan Demokratik Respublikası yaranmışdır. Ondan sonrakı dövr - 1920-ci ildən 1991-ci ilə qədər olan dövr Azərbaycanın həyatında xüsusi bir dövr olmuşdur. Azərbaycan müstəqil dövlət olmamışdır, ancaq Azərbaycan xalqı böyük bir inkişaf keçmişdir. Nəhayət, 1991-ci ilin sonunda Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini əldə etmişdir".

Müdafiə Nazirliyi
Mənəvi-Psixoloji
Hazırlıq və İctimaiyyət
Əlaqələr İdarəsi

Redaksiyamızın poçtundan**“Xocalı yürüşü”ndə iştirak etdim: kədər və qürurla!**

Fevralın 26-sı... Bu gün düşüncələrimizə kədərli, qanlı yazılmış bir gündür. Çünki düz 25 il öncə Vətənimizin qədim guşəsi olan Xocalı düşmənlərimizin soyqırımına məruz qalıb. Yüzlərlə günahsız insan - qoca, qadın, körpə... qanına qəltan edilib.

2017-ci ilin 26 fevralı... İstirahət günü olmasına baxmayaraq səhər erkən oyanıram. O biri otaqdan səs eşidirəm. Anamdı: "Qızım, bu vaxt hara tələsirsən?"

Tələbə yoldaşlarımla universitetin yanında görüşüb "Xocalı yürüşü"ndə iştirak edəcəyimi deyirəm. Bir azdan deyilən ünvanda toplaşib yürüşə qatılırdıq. Burada böyük insan axını var. Başda Prezidentimiz olmaqla, yaşından, vəzifəsindən asılı olmayaraq on minlərlə vətəndaşımız paytaxtın mərkəzi meydanına yol alıb. Hamı bir ünvan - Xocalı faciəsi qurbanlarının xatirəsinə ucaldılan "Ana harayı" abidəsinə ziyarət etməyə tələsir.

Yolboyu düşüncələrdə dalıram. Xəyalımda, fikrimdə o dəhşətli faciənin günahsız qurbanları canlanır. Xocalı dəhşətləri barədə valideynlərimdən, müəllimlərimdən çox eşidib öyrənmişəm. Dekanımız professor Buludxan Xəlilov, həmişə universitetin tədbirlərində çıxış edir, tariximizlə bağlı bilmədiklərimizi bizə çatdırır. Xocalı qırğınının şahidləri olmasaq da, o faciə hər gün, hər saat bizi narahat edir, düşmənimizi bizə dərinəndən tanıdır. Başqa müəllimlərimiz də xalqımızın başına gətirilən müsibətlərdən, zaman-zaman ermənilərin havadarlarına arxalanaraq torpaqlarımızda törətdiyi

faciələrdən bəhs edirlər. Xocalı faciəsinin ilk olaraq ulu öndərimiz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə siyasi-hüquqi cəhətdən qiymətləndirilməsindən danışılır. Bu gün də Ulu Öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi və Heydər Əliyev Fondunun böyük təşkilatçılığı ilə Xocalı həqiqətlərinin dünyada layiqincə təbliğ olunmasını qeyd edirlər.

Yeniyetmə yaşlarımdan Xocalıdan bəhs edən film-

gəlin soyuqdan donur, amma ağuşunda olan körpə qızıcığını onun sinəsində süd axtarır. Bu söhbəti dinləyəndən sonra neçə gün özümə gələ bilmədim. Atam deyir ki, bir tədbirdə

vab verəcəklər, gerek dünya dövlətləri də, səhər-axşam insan hüquqlarından ağızdolmuş dənizən beynəlxalq təşkilatlar da bu cür tarixi cinayətə, qəddarlığa biganə qalmasın. Axı Xocalıda qətlə yetirilən dinc, əliyalın adamların günahı nə idi? Niyə zavallı insanlar doğma ev-eşiklərində qanına qəltan edildilər?

Bir anlıq insan selinə göz gəzdərək ümumxalq yürüşünü seyr edəndə qürurlanıram. Axı indi 25 il əvvəlki zaman deyil. İndi güclü siyasi liderimiz, həmrəy xalqımız, gündəngünə qüdrətlənən müstəqil Azərbaycan adlı dövlətimiz, hərbi qüdrəti ilə düşməne göz dağı olan doğma ordumuz var. Sıralarında Mübarizləri, Samidləri, Çingizləri birləşdirən

lərə, televiziya verilişlərinə diqqətlə qulaq asıram. Neçə il öncə Xocalı faciəsinin şahidlərindən biri - o dəhşətli gecədə düşməni tərəfindən əsir götürülmüş və sonradan azad edilmiş qadın danışdı ki, onlar meşədə gizləndikləri vaxt bir

həmin qızla görüşüb, onun ağırılı-acılı söhbətini dinləyib. Düşünürəm ki, məgər bəşər övladı belə bir vəhşiliyə, qəddarlığa qıyarmı? Amma erməni qanıçenləri bu cür faciələrə dəfələrlə səbəbkar olublar. Mütləq onlar tarix qarşısında ca-

ordumuz düşməne öz gücünü yenə də göstərəcəkdir. Lələtəpədə, Bayraqtəpədə olduğu kimi, Vətənimizin hər bir guşəsində üçrəngli bayrağımız qürurla dalğalanacaqdır!

Səkinə PƏNAHOVA

“Ermənilərin müharibə zamanı dinc azərbaycanlıları qətlə yetirmələri insanlıq əleyhinə cinayətdir”

"Müharibə cinayətinin Xocalı şahidi. Ermənistan müttəhim kürsüsündə" kitabının həmmüəllifi İen Pert Bolqarıstanın "Fokus" radiosuna müsahibə verib. Müsahibədə Ermənistan dövlətinin yarandığı gündən öz ərazilərini genişləndirmək üçün bütün vasitələrə əl atdığı, bu ərazi iddialarının hələ keçmiş Sovet hakimiyyəti illərində Ermənistan SSR tərəfindən Azərbaycan SSR-ə qarşı edildiği vurğulanır. Həmmüəllifi SSRİ-nin dağılmasından sonra Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanınan Dağlıq Qarabağ bölgəsinə qarşı iddialar irəli sürdüyünü, erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycan ərazilərini işğal etdiyini bildirib. O, məhz bu işğal zamanı Xocalı şəhərinin bütün kommunikasiya im-

kanlarının məhdudlaşdırıldığı, qadın, uşaq və ahıllar daxil olmaqla, 613 nəfərin amansızlıqla qətlə yetirildiyini, minlərlə insanın əsir götürüldüyünü və bir çoxlarının taleyinin məlum qaldığını diqqətə çatdırıb.

Ermənistan-Azərbaycan müharibəsinin ən acınacaqlı məqamı olaraq məhz Xocalıdakı günahsız və əliyalın insanların hədəf seçilməsini qeyd edən həmmüəllif monoetnik ölkə olaraq Ermənistanın işğal etdiyi torpaqların yerli əhalisini özünə düşmən olaraq gördüyünü bildirib. O, bu insanların əsir və məhbus olaraq ermənilərə çətinliklər yaratdığını, onların öldürülməsini və ya qaçmağa məcbur edilməsini daha asan yol kimi gördüyünü vurğulayıb.

Müsahibə zamanı İ.Pert Xocalı faciəsinin sə-

bəbləri və nəticələri barədə ətraflı danışdı. O, Ermənistanın Dağlıq Qarabağdan başqa Azərbaycanın yeddi rayonunu da işğal etdiyini, münafişenin həlli ilə məşğul olan ATƏT-in Minsk Qrupunun 23 illik fəaliyyətinin nəticəsiz qaldığını deyib. Müharibə zamanı dinc əhəlinin qətlə yetirilməsinin insanlıq əleyhinə cinayət kimi xarakterizə olunduğunu bildirdi. İ.Pert Xocalıda törədilən vəhşiliklərin səbəbkarlarının, eləcə də Azərbaycan torpaqlarını işğal edənlərin hazırda Ermənistanın rəhbərliyində təmsil olunduqlarını vurğulayıb və onlara qarşı heç bir tədbirin görülməməsindən təəssüfləndiyini qeyd edib.

Kitabın həmmüəllifi Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunun, Laçın,

Kəlbəcər, Qubadlı, Zəngilan, Ağdam, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının Ermənistan tərəfindən işğal edilməsinin hər iki xalqı üzleşdikləri bütün çətinliklərin başlıca səbəbi olduğunu vurğulayıb və Ermənistanın bu işğaldan heç bir qazanc əldə etmədiyini diqqətə çatdırıb. Ermənistan Cənubi Qafqazın inkişafına birbaşa təsir edən irimiqyaslı neft və qaz layihələrindən faydalana bilmir.

Müsahibənin sonunda İ.Pert Xocalı şəhərinin sakinlərinin hekayələri ilə başlayan "Müharibə cinayətinin Xocalı şahidi. Ermənistan müttəhim kürsüsündə" kitabının Cənubi Qafqazda baş verən hadisələrlə bağlı oxuculara düzgün məlumatların çatdırılmasına kömək edəcəyinə inandığını qeyd edib.

AZƏRTAC

Xəbərlər:**hadisələr, faktlar**

Yeni Orleanda avtomobili kütlə üzərinə sürən şəxs həbs olunub

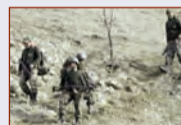

ABŞ-ın Luiziana ştatının Yeni Orlean şəhərində avtomobil paradi seyr edən kütləyə çırpılıb.

Hadisə nəticəsində 50 nəfərdən çox insan yaralanıb, onlardan 12-nin vəziyyəti ağırdır. Ən gənc yaralı 3 yaşlı uşaqdır. Polis bunun terror aktı olmadığını qeyd edib. Bir nəfər həbs olunub. Onun içkili vəziyyətdə olduğu ehtimalı var.

Bitlisde keçirilən əməliyyat nəticəsində azı 8 PKK terrorçusu məhv edilib

Bitlisde keçirilən əməliyyat nəticəsində azı 8 PKK terrorçusu məhv edilib.

Regionda baş verən toquşmalarda 1 əsgər və 1 meşəbəyi də yaralanıb.

Öldürülən 8 PKK terrorçusundan üçü qadındır. Terrorçu təşkilatın iki üzvü isə sağ olaraq ələ keçirilib.

Əməliyyat tədbirləri davam etdirilib.

Kərkükdə neft quyusu partladı

İraqın Kərkük şəhərinin şimal-qərbində, onlarla neft quyusunun yerləşdiyi "Bay Hasan" bölgəsində 128 nömrlü quyusu partladı.

Partlayışın kim tərəfindən törədildiyinə dair məlumat verilməyib. Partlayışdan sonra boru xəttində meydana gələn zədə ilə əlaqədar baş verən yanğın qısa müddətdə söndürüldü. Boru kəmərinə neft nəqlinin dayanmadığı bildirilib.

"Bay Hasan" neft quyuları 2014-cü ilin iyununda İŞİD qruplaşmasının hücumlarından sonra İraq Kürd Regional Rəhbərliyinin Enerji və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən nəzarətdə saxlanılır.

Homs şəhərində baş verən partlayış nəticəsində azı 35 nəfər həlak olub

Suriyanın Homs şəhərində terrorçu-kamikadzelərin özlərini hərbi obyektlər yaxınlığında partlatması nəticəsində azı 35 nəfər həlak olub, onlarla yaralı var.

Al Jazerra telekanalının yaydığı məlumata görə, şəhərin mərkəzi rayonlarında yerləşən dövlət təhlükəsizliyi xidmətinin və hərbi kəşfiyyat qərargahının binaları yaxınlığında altı terrorçu özünü partladı.

Qeyd edilir ki, terror aktı nəticəsində həlak olanlar arasında Homs şəhərinin hərbi təhlükəsizlik idarəsinin rəisi general Həsən Daabul da həlak olub.

Məlumatlar hələlik rəsmən təsdiqlənməyib.

Avstraliya ilə İndoneziya hərbi əməkdaşlığı bərpa etmək barədə razılığa gəlib

Avstraliya və İndoneziya liderləri Cənubi Çin dənizində mübahisələrin sülh yolu ilə, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq həllinin əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Avstraliyanın Baş naziri Malkolm Turnbull və İndoneziyanın Prezidenti Coko Vidodo fevralın 26-da Sidneydə baş tutan görüşdən sonra birgə mətbuat konfransı keçiriblər.

Avstraliya lideri bəyan edib ki, onlar regionun bütün ölkələrinə mübahisələri beynəlxalq hüquq normalarına uyğun, sabitlik və inkişaf naminə həll etməyi tövsiyə edirlər.

Liderlər bu iki ölkənin dənizdə əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsi barədə razılığa gəliblər.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Şaxtali fevral gecəsi... Quşbaşı qar yağır. Soyuqdu... Sazaqdı...

Ermənilər Xocalını özü boyda tonqala döndərib - şəhər od tutub yanır...

Camaat qurulu evlərini qoyub məchulluğa qaçır...

Aeroport ermənilər tərəfindən ələ keçirilib... Müdafiə postları darmadağın edilib. Əhali ayaqyalın-başıaçıq çöllərə düşüb.

Ana-baladan, bacı-qardaşdan ayrı düşüb... Ermənilər qocaya, xəstəyə, qadına aman vermir. Uşaqları valideynlərinin, valideynləri övladlarının gözləri qarşısında xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirirlər...

O dəhşətin içindən sıyrılıb Ağdama sarı yol alırlar. Meşədə düşmən pusqu qurubmuş. Pusquların birtəhər çıxıb biliblər. Vaxt keçdikcə soyuq illiklərinə işləyir, şaxtanın insafsızlığında çirpirlər...

Gülalə kişi qızı Gülzarı xeyir-duasıyla gəlin köçürmüşdü. Gülzar ana olacaqdı...

Uzaqdan səslər gəlir... Ateş açılır, körpə ağlaması, qadın naləsi eşidilir...

Ölümdən qaçanlar nəfəsini dərmədən gedir. Elə bil zaman donub, anlar yerində sayır. Meşənin qış gözəlliyi kimsənin gözlərini çəkmir...

Gözləri qarşısında baş verən dəhşətdən nitqi quruyub sanki Gülzarın. Bəti-bənzi gömgöy göyərüb. Atanın ürəyi göynəyir. Anasız böyütdüyü bircəsinin bir az ısınması üçün dincəlmələrini məsləhət

Düşüncələr

Əbədiyyət yuxusu...

görür. Gülzar qarın üstündə oturaraq küreyini palıda söykəmiş atasına qısırlır. Tir-tir əsir. Ata qızının başını köksünə sıxır, əlini

küreyində gəzdirir. Əynində oturaraq küreyini palıda söykəmiş atasına qısırlır. Tir-tir əsir. Ata qızının başını köksünə sıxır, əlini

qızındırır, gizlədərdi.

Qız atasının qoxusunu acgözlüklə ciyərlərinə çəkir. Yadına atasının uzun qış gecələrində danışdığı qorxulu nağıllar düşür. O nağıllar bu qədər dəhşətli, bu qədər qorxulu deyildi. O zaman da atasının ağuşuna sığınardı, ürəyinin sakit döyüntülərində rahatlıq tapardı. İndi atasının ürək döyüntülərini hiss eləyə bilmir. Başını qaldıraraq atasının gözlərinə baxır. Baxışları uzaqlara dikilib, Gülalə kişinin. Toqquşan baxışlar bir-birindən üzülmür.

- Qızım, bir az dincəl, indice tərənərik...

Baxışları nələrdən danışır, nələrdən anladır...

Gülzarın xəyallarında dünyaya gələcək övladı iməkləyirdi, ilk addımlarını atırdı... Soyuq, şaxta illiklərinə işləsə də, həsrətində olduğu səsi eşidir sanki: "Ana!". Səs ondan uzaqlaşır... Qorxu və narahatlıqla səsə tərəf tələsir... Evlərdən çıxandan ovcunda saxladığı güllə qarın üstünə düşür.

Gülzarın titrəməsi yavaş-yavaş sovuşur. Qızının uşuməsinin keçdiyini, yuxuya getdiyini düşünən atanın qəlbi bir anlıq rahatlıq tapır. "Şükür, balamın uşuməsi keçdi..." - düşünür... "Dur, qızım gedək..." - deyir. Bilmir ki, qızı keçinib...

Ayağa durmaq istəyir, dura bilmir. Ayaqlarının donduğundan xəbərsizdi...

**Leytenant
Günay TAĞIYEVA,
"Azərbaycan Ordusu"**

İdman

Futbol üzrə Azərbaycan və Şimali İrlandiya milliləri arasında qarşılaşma "Baksell Arena"da keçiriləcək

Futbol üzrə 2018-ci ildə keçiriləcək dünya çempionatının seçmə mərhələsi çərçivəsində Azərbaycan milli komandası Şimali İrlandiya yığmasının "Baksell Arena"da qəbul edəcək. Oyun iyunun 10-da keçiriləcək.

Rauf Məmmədov "Aeroflot Open 2017" turnirində növbəti qələbəsini qazanıb

Moskvada keçirilən "Aeroflot Open 2017" şahmat turnirinin 4 turu geridə qalıb.

Festival çərçivəsində 3 turnirdə 313 şahmatçı, o cümlədən 100 grossmeyster iştirak edir. 73-ü grossmeyster olmaqla, 98 şahmatçının mübarizə apardığı "A" turnirində 4 turdan sonra 3,5 xal toplayan moskvalı Yevgeni Nayer liderlik edir. On beş şahmatçı, o cümlədən Azərbaycanı təmsil edən Rauf Məmmədov liderdən yarım xal geri qalır. Təmsilçimiz 4-cü turda qara fiqurlarla yerli şahmatçı Maksim Vavulin üzərində qələbə qazanıb. "B" turnirində 109 şahmatçı, o cümlədən 19 grossmeyster iştirak edir. Dörd turdan sonra hər biri 3,5 xal toplayan Daniil Linçevski və Semyon Yelistratov (Rusiya), Valeri Kazakovski (Belarus), həmçinin Lin Çen (Çin) liderdirlər, 18 şahmatçı onlardan yarım xal geri qalır.

Azərbaycanı təmsil edən beynəlxalq dərəcəli şahmat ustası Nərimin Xələfovanın aktivində 2 xal, Gülnar Məmmədovanın aktivində isə 1 xal var.

Şəhriyar Məmmədov FİDE-nin Qran-pri turnirində liderliyi davam etdirir

Şərcada (BƏƏ) FİDE-nin Qran-pri turnirinin altıncı turunda Azərbaycan şahmatçısı Şəhriyar Məmmədov Rusiya nümayəndəsi Dmitri Yakovenko ilə heç-heçə oynayıb. Bu görüşdə qara fiqurlarla oynayan grossmeysterimiz 13-cü gedişdə heç-heçə təklifinə razılıq edib.

Maykl Adams (İngiltərə) - Maksim Vaşey-Laqrav (Fransa), Hikaru Nakamura (ABŞ) - Aleksandr Qrşşuk (Rusiya), Levon Aronyan (Ermənistan) - Fransisko Valyexo (İspaniya), Hou İfan (Çin) - Dinq Liren (Çin), Pavel Elyanov (Ukrayna) - Yevgeni Tomaşevski (Rusiya) və Yon-Lüdvig Hammer (Norveç) - Saleh Səlim (BƏƏ) cütlükləri arasında görüşlər də sülhlə başa çatıb. Rusiyalı grossmeyster Yan Nepomnyaşiy çinli Li Çaoya qalib gəlib, digər Rusiya nümayəndəsi Aleksandr Ryazantsev isə macarıstanlı Rixard Rapporta uduzub.

Altı turdan sonra hərəsi dörd xal toplaymış Şəhriyar Məmmədov və Maksim Vaşey-Laqrav liderlik edir. Maykl Adams, Aleksandr Qrşşuk, Hikaru Nakamura, Yan Nepomnyaşiy və Dmitri Yakovenko hərəyə 3,5 xal toplayıblar.

Stolüstü tennisçilərimiz qızlar arasında İsveçdə keçirilən açıq turnirdə fəxri kürsüdə yer alıb

Stolüstü tennisçilərimiz İsveçin Örebro şəhərində keçirilən gənclər arasında açıq çempionatda fəxri kürsüdə yer alıblar.

İdmançılarımız şəxsi oyunlarda bürünc, qoşa yarışlarda isə gümüş medal qazanıblar.

**AZƏRTAC-in
materialları əsasında**

**D-30A (2A18M)
haubitsası**

D-30A haubitsası düşmənin canlı qüvvəsini, atəş vasitələrini, səhra tipli tikililərini, minalanmış sahələrini və məftillənmiş maneələrini məhv etmək üçün təyin edilib. Onu avtomobilə daşımaq olar. Beton və asfalt örtüklü yollarda haubitsanın sürəti saatda 80 kilometr, daş döşənmiş yollarda isə saatda 35 kilometr təşkil edir. Bundan başqa haubitsa qar örtüyü olan ərazilərdən keçmək üçün xizək qurğusu ilə təchiz olunur.

Taktiki-texniki xüsusiyyətlərinə gəldikdə isə heyəti 8 nəfərdən ibarətdir. Onun döyüş vəziyyətində çəkisi 3200 kiloqram, uzunluğu 5400 mm, lüləsinin uzunluğu 4660 mm

Hərbi ənənələr, yeniliklər

təşkil edir. Dəqiqədə 7-8 atəş açır. Mərmifuqas sursatının çəkisi 21,8 kiloqram, kumulyativ sursatının çəkisi isə 14 kiloqramdır. Maksimal atəş uzaqlığı 15300 metrdir.

Özüyeriyən T-155 "Fırtına" artilleriya qurğusu

Özüyeriyən T-155 "Fırtına" artilleriya qurğusu Türkiyənin Silahlı Qüvvələrində ən uzaq vuran müasir silahlardan biridir. Artilleriya qurğusunun əsas silahlanmasına lüləsinin uzunluğu 52 kalibrli 155 mm-li haubitsa daxildir. "Fırtına"dən örtülü mövqelərdən, eləcə də birbaşa tuşlayıcı ilə hədəflərə atəş açmaq olur. Haubitsa maksimal atəş tezliyinə malikdir. 3 dəqiqə ərzində 6 atəş, "şiddətli atəş" rejimində isə 15 saniyə ərzində 3 atəş açır. Mərmifuqas sursatları ilə maksimal atəş uzaqlığı 30 kilometr, aktiv-reaktiv mərmifuqas sursatları ilə 40

kilometr təşkil edir. Özüyeriyən artilleriya qurğusu döyüş vəziyyətinə 60 saniyə ərzində gətirilir. Burada köməkçi silah kimi əllə idarəolunan 12,7 mm Brauning M2 zenit pulemyotundan istifadə olunur. Şassi üzrə maksimal sürəti saatda 65 kilometr təşkil edir. Mühərrik 1000 at gü-

cündədir. "Fırtına" kütləvi qırğın silahından qorunmaq üçün mühafizə sistemi ilə də təchiz olunub. Poladdan hazırlanmış qülləsi onu 14,5 mm-li pulemyot atəşindən qoruyur.

**Hazırladı:
Svetlana YUSUBOVA,
"Azərbaycan Ordusu"**

Məsul katib

polkovnik-leytenant
İlham BEHBUDOV

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28;

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144.
"Qızıl Şorq" hərbi şəhəri

Növbətçi

mayor
Bəxtiyar ƏLİYEV

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur.
"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində
səhifələndirilərək "Hərbi nəşriyyat"ın mətbəəsində hazır
diapozitivlərdən çap olunur. Əlyazmalara rəy verilmir,
təqdim edilən yazılar müəlliflə qaytarılır.
Qəzeti mod.gov.az saytından oxuya bilərsiniz.

Lisənziya № 361

Sifariş № 66

Nüsxə 4650